

ПОГЛЕД НАЗАД,
В НАСТОЯЩЕТО
И В БЪДЕЩЕТО –
ЧИТАЛИЩНОТО ДЕЛО В БЪЛГАРИЯ

ПРОФ. Д-Р ВЕНЦИСЛАВ ВЕЛЕВ

публична академична лекция по процедура за заемане на
академична длъжност „професор“

професионално направление
2.2. История и археология

*ТЪЙ КАТО МИНАЛОТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПРОМЕНЕНО, НО НИЕ
ПРИТЕЖАВАМЕ БЪДЕЩЕТО СИ, ТО Е НУЖНО ОПРЕНИ НА МИНАЛОТО ДА
ВЗЕМАМЕ ПРАВИЛНИТЕ РЕШЕНИЯ В НАСТОЯЩЕТО.*

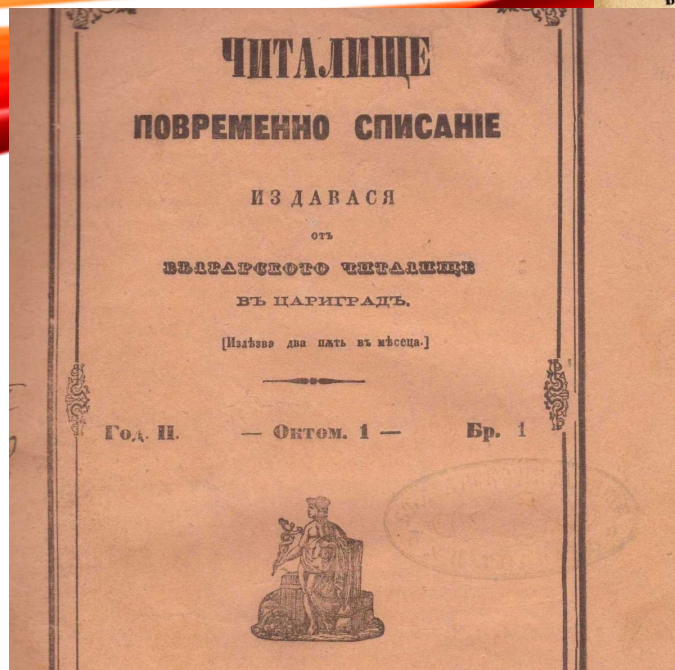
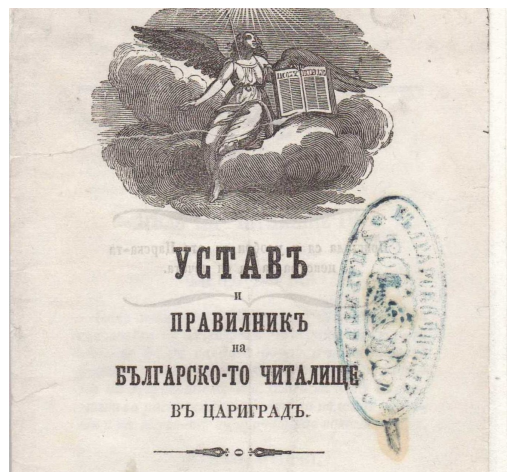
„... Ние, българите, трябва да захванем от началото, защото още нямаме почти нищо, и да изградиме тая къща, която се нарича отечество; а за да я изградиме, нам трябва барут и книги, пушки и читалища, ножове и училища, попове и „книжовни дружества...”

Любен Каравелов

„Това читалище е алманах, това читалище е университет, това читалище е училище, това читалище е средище за култивиране на любов към отечеството и за подготовка на саможертва в името на отечеството”

Захарий Стоянов

ПОГЛЕД НАЗАД

- Възникване на читалищата и нуждата от тях
- Народното читалище като част от национално-освободителното движение
- Читалището – обединителен център на българската общност

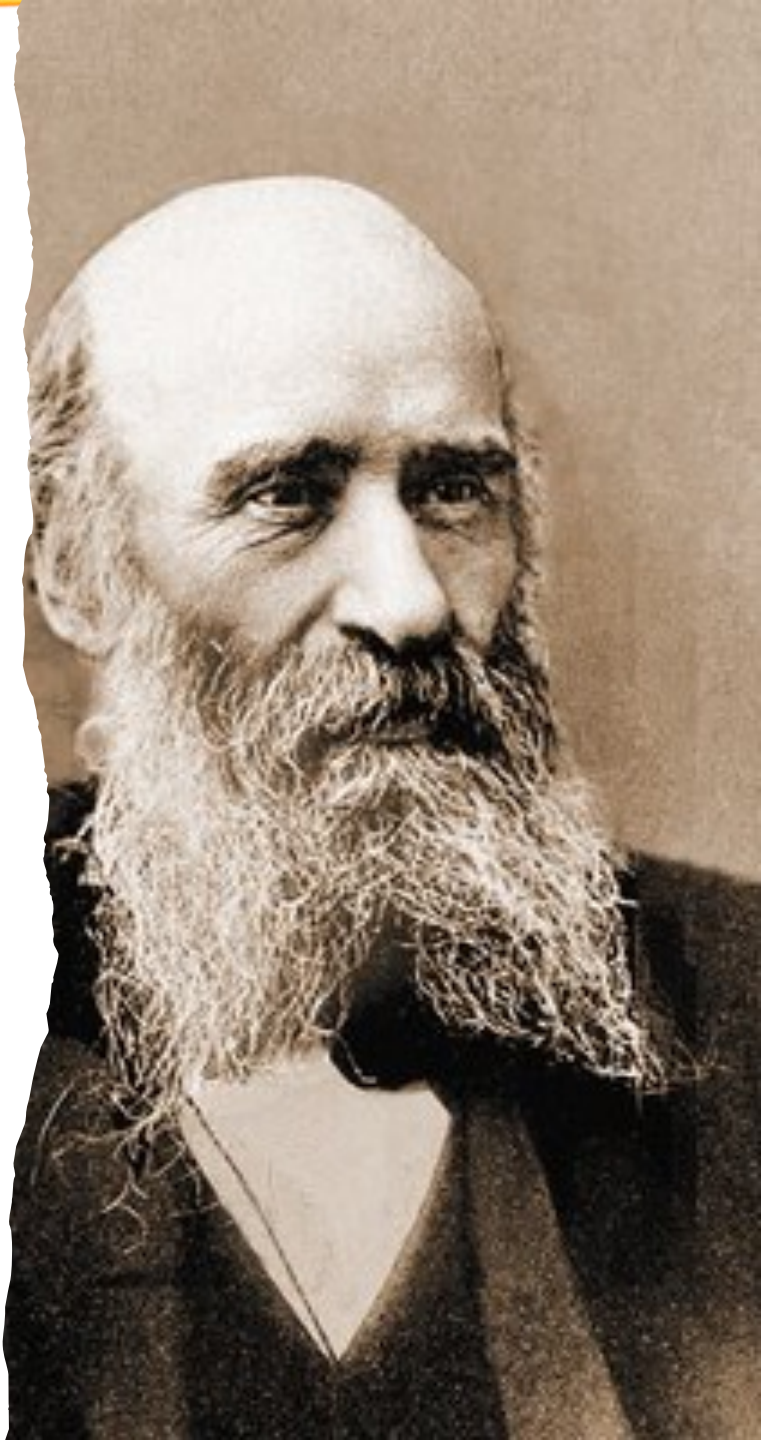
„... Читалищата... тук е оная нравствена сила за един народ, от която се боят и най-силните неприятели, шарлатани и недоброжелатели на народа...

В развитието на умствения и граждански живот чрез съдействието на Читалищата ще се издигне и в Българският народ такава върховно съдилище, спасителен осветител на общото дело...”

Екзарх Йосиф I

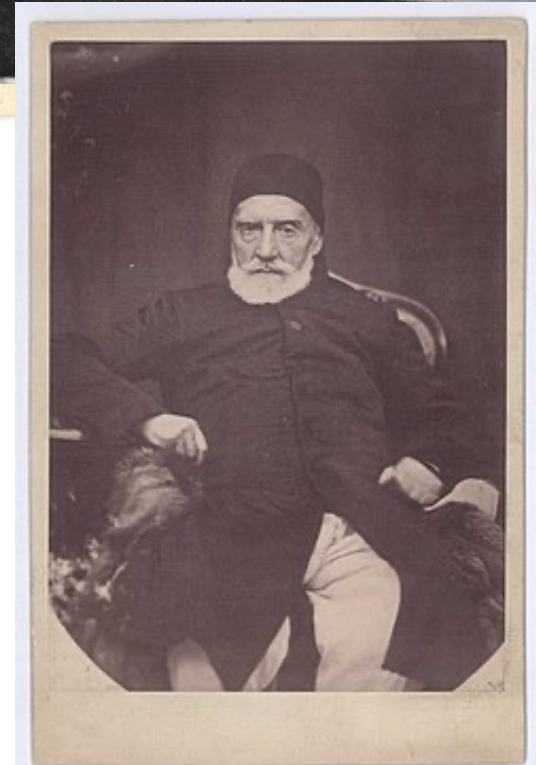
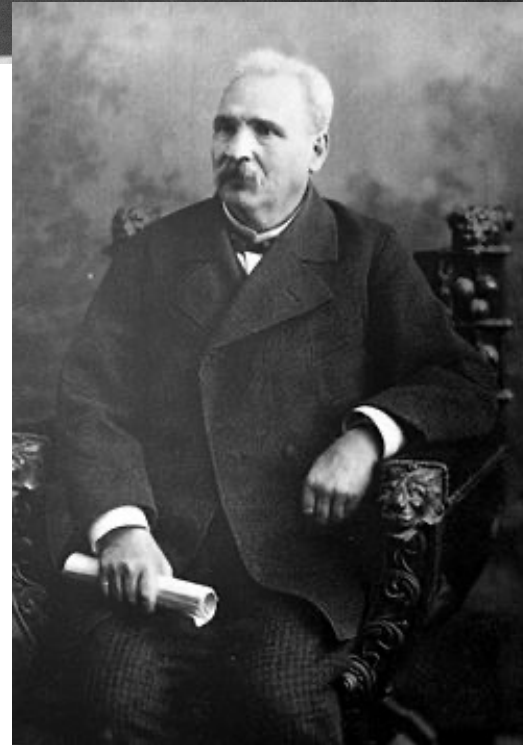
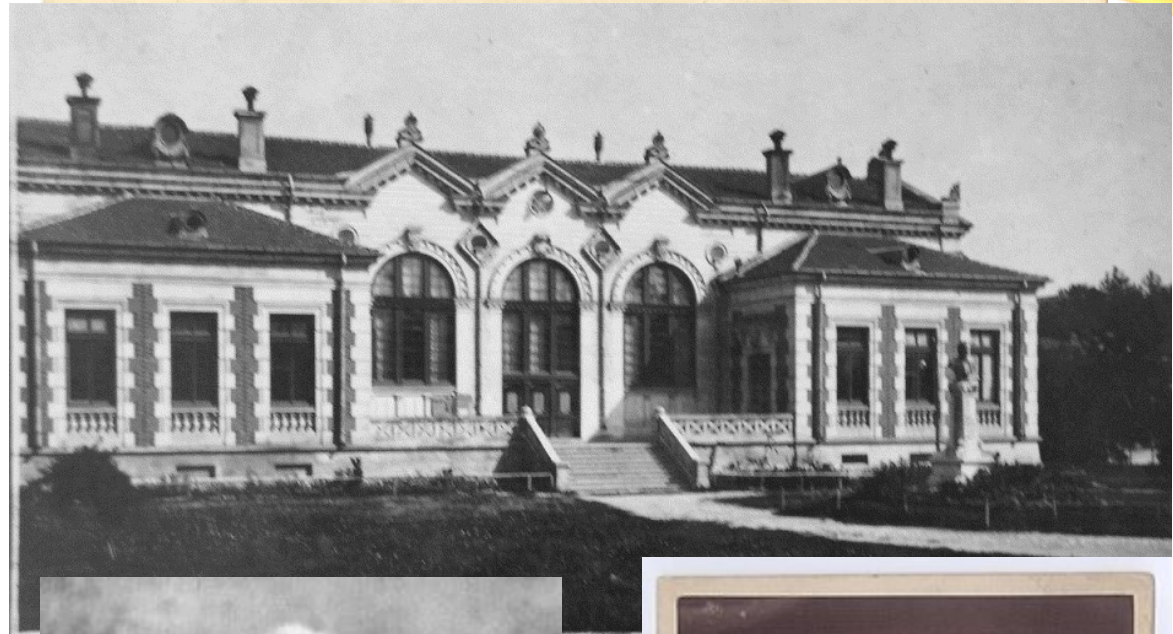
„...Читалищата са съсредоточия на най-просветените и най-деятелни за напредъкът на народността ни български сили...”

Марин Дринов

ПОГЛЕД НАЗАД

- Първите читалища
- Изграждане на читалищната мрежа от края на XIX в. и началото на XX в.
- Место и роля на народните читалища като основа на културната инфраструктура на България

ПОГЛЕД НАЗАД

- Характеристика на първите читалища
 - Възникват на основата на взаимния интерес;
 - Равнопоставеността на всички членове на читалището, без оглед на техния социален статус;
 - Възприемането на колективен стил на работа посредством включването на отделната личност в атмосфера на група единомишленици, съучастници в културния и просветен живот;
 - Работят за задоволяване на все по-нарастващите културни и познавателни потребности на населението по места;
 - Предоставяне на образователни и културни новости от съседните страни;
 - Трансфер на култура и познания от центъра към периферията, от големия град към малкия и към селото.

Брой на читалищата в края на XIX и началото на XX в.

- Към края на 80-те години на XIX в. броят на изградените и развиващи дейност читалища наброява 236.
- Към края на XIX в. броят на читалищата е 439.

Конгрес	Дата на провеждането му	Място на провеждане
Учредителен	11-13 април 1911 г.	София

Конгрес	Дата на провеждането му	Място на провеждане	Председател
I	29-30 март 1912 г.	София	Иван Д. Шишманов
II	25-26 май 1914 г.	София	Иван Д. Шишманов
III	10-11 май 1915 г.	София	Иван Д. Шишманов
IV	31 окт.-1 ноем. 1920 г.	София	Иван Д. Шишманов
V	21-22 април 1922 г.	София	Никола Станев
VI	26-29 август 1923 г.	София	Стоян Аргиров
VII	28-30 август 1924 г.	София	Стоян Аргиров
VIII	27-29 септември 1925 г.	София	Стоян Аргиров
IX	20-21 февруари 1927 г.	София	Стоян Аргиров
X	5-7 октомври 1928 г.	София	Михаил Арнаудов
XI	9-10 ноември 1929 г.	София	Михаил Арнаудов
XII	15-17 април 1931 г.	София	Ячо Хлебаров
XIII	29-30 май 1932 г.	София	Ячо Хлебаров
XIV	6-8 май 1933 г.	Плевен	Ячо Хлебаров
XV	29-30 април 1934 г.	София	Ячо Хлебаров
XVI	5-6 май 1935 г.	София	Ячо Хлебаров
XVII	11-13 април 1937 г.	София	Ячо Хлебаров
XVIII	29-30 май 1938 г.	Казанлък	Ячо Хлебаров
XIX	6-7 май 1939 г.	София	Найчо Анков
XX	29-30 ноември 1942 г.	София	Найчо Анков
XXI	ноември 1945 г.	София	Тодор Самодумов
XXII	10-12 ноември 1946 г.	София	Тодор Самодумов
XXIII	26-28 октомври 1947 г.	София	Тодор Самодумов
XXIV	29-20 януари 1950 г.	София	Сава Гановски
XXV	27-28 декември 1954 г.	София	Сава Гановски

Председатели на Съюза на народните читалища

Конгрес	Дата на провеждането му	Място на провеждане	Председател
XXVI	12-13 май 1990	София	Атанас Божков
XXVII	май 1994 г.	София	Атанас Божков
XXVIII	12-13 декември 1996 г.	Казанлък	Гиньо Ганев
XXIX	6-7 юни 2000 г.	Шумен	Гиньо Ганев
XXX	18-19 март 2006 г.	София	Стоян Денчев
XXXI	28-29 март 2009 г.	Хисаря	Стоян Денчев
XXXII	24-25 май 2011 г.	София	Николай Дойнов
XXXIII	11 май 2014 г.	София	Николай Дойнов
XXXIV	20 май 2017 г.	София	Николай Дойнов
XXXV	27 септември 2020 г.	София	Николай Дойнов
XXXVI	31 май 2023 г.	София	Николай Дойнов

Съюзяване като форма на обединение за отстояване на читалищната идея

„... Читалищата не могат да считат своята мисия за завършена...

Сега тепърва се откриват нови перспективи, нови области за обширна дейност, за енергична пропаганда чрез словото, книгата и изкуството...”

Проф. Иван Шишманов

„... Между читалищните дейци се забелязва ясно стремешът да се поставят в пълна хармония двете основни начала на всеки културен напредък – духовното и материалното...”

Стилиян Чилингиров

ПОГЛЕД НАЗАД

- Българските интелектуалци и читалищната идея

- Читалищно законодателство

ПОГЛЕД В НАСТОЯЩЕТО

	Брой читалища			Брой членове на читалищата		
	Общо	В градовете	В селата	Общо	В градовете	В селата
Общо за страната	3 321	663	2 658	272 797	110 985	161 812

- Народното читалище – най-разпознаваемата, значима и голяма по брой културна институция в страната
- Обществените очаквания и нагласи са, че читалищата са традиционен общностен център
- Народните читалища - център за развитие на местната култура, което е предпоставка за развитие и процъфтяване на националната култура

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪВРЕМЕННАТА ЧИТАЛИЩНА МРЕЖА

Разпространение в цялата страна

Собствена материална база

Наличие на самостоятелен щатен и хоноруван състав от специалисти

Подсигурен финансов ресурс от държавата и общините, включително и собствени приходи

Откритост и прозрачност

Активно и споделено партньорство

Публична отчетност

Ефективност и ефикасност в действията

Традиция и устойчивост

Възможност за адаптиране в новите условия

ПРОБЛЕМИ ПРЕД СЪВРЕМЕННАТА ЧИТАЛИЩНА МРЕЖА И ПЪТИЩА ЗА ТЯХНОТО ПРЕОДОЛЯВАНЕ

Потенциалът на читалищата, който те притежават е предпоставка за тяхната активна дейност в момента, както и основа за бъдещо развитие

Читалището е изправено и пред силна конкуренция от страна на други културни институции, както и неправителствени организации, работещи в сферата на културата.

Основно в малките населени места читалищата остава единствен център, който местните хора ревниво държат да бъде запазен и развиван.

Въвеждането на нови технологии, нови модели на управление и развитие се посреща положително от всички читалищни дейци.

Читалищата са готови не само да поддържат и развиват традиционните дейности, но и да разкриват нови такива.

Организирането на обучителни програми и то такива на национално ниво се очаква с интерес.

Налице е необходимост от повишаване нивото на квалификация и компетентност на читалищните дейци.

Нужно е да се насърчава желанието за получаване на нужен образователен ценз, както и специализирано обучение, включително такова във висшите учебни заведения.

Провеждане на допълнителни квалификационни курсове, и квалификационни курсове.

Нужда от увеличаване на членската маса с цел утвърждаване присъствието на читалището като основна културно-просветна организация във всички населени места.

ПОГЛЕД В БЪДЕЩЕТО

МАРГАРЕТ ТАЧЪР

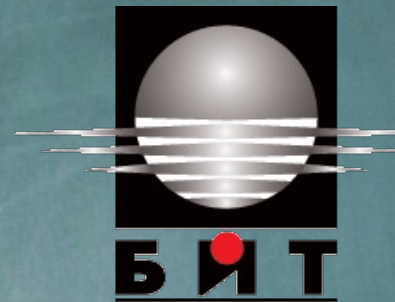
МИНИСТЪР (ДЪРЖАВЕН СЕКРЕТАР) НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА (19 ЮНИ 1970 –
4 МАРТ 1974 ГОД.) И МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ (4 МАЙ 1979 – 28 НОЕМВРИ
1990 ГОД.) НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ

*„Според мен религията на българите е
заложена в същността на техните уникални
културно-просветни сдружения, наречени
читалища“*

Гиньо Ганев

*“БЪЛГАРСКОТО ЧИТАЛИЩЕ
ТРЯБВА ДА ЖИВЕЕ НОВ
ЖИВОТ!
... ЧИТАЛИЩЕТО Е КОТВАТА
НА НАРОДНАТА ПАМЕТ...”*

ПОГЛЕД НАЗАД,
В НАСТОЯЩЕТО
И В БЪДЕЩЕТО –
ЧИТАЛИЩНОТО ДЕЛО В БЪЛГАРИЯ

ПРОФ. Д-Р ВЕНЦИСЛАВ ВЕЛЕВ

